

هنر نظریه پردازی اجتماعی

نویسنده

ریچارد سوئد برگ

ترجمه

دکتر سلیمان میرزائی - ا.ج.و.نی - دکتر عادل ابراهیمی لویه

لشرویه

لشړلویه

هنر نظریه پردازی اجتماعی

نویسنده: ریچارد سوئدبرگ

ترجمه

سلیمان میرزائی راجعونی - عادل ابراهیمی لویه

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۸

ناشر: لویه

تیراژ: ۳۰۰

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۶۷۴-۲۱-۵

قیمت: ۵۰۰۰۰ تومان

Swedberg, Richard. م. ۱۹۴۸ - ریچارد، ریچارد،	:	سرشناسه
هنر نظریه اجتماعی / نویسنده ریچارد سوئدبرگ؛	:	عنوان و نام پدیدآور
ترجمه سلیمان میرزائی راجعونی، عادل ابراهیمی لویه.	:	مشخصات نشر
تهران: لویه، ۱۳۹۸.	:	مشخصات ظاهری
۲۵۴ ص. نمودار.	:	شابک
۹۷۸-۶۰۰-۷۶۷۴-۲۱-۵	:	وضعیت فهرست نویسی
فیبا	:	یادداشت
The art of social theory, [2014]. عنوان اصلی:	:	موضوع
جامعه شناسی -- روش شناسی	:	موضوع
Sociology -- Methodology	:	شناسه افزوده
ابراهیمی لویه، عادل، ۱۳۴۱ -	:	شناسه افزوده
میرزائی راجعونی، سلیمان، ۱۳۴۶ -	:	رده بندی کنگره
HM۵۵۵	:	رده بندی دیویی
۳۰۲	:	شماره کتابشناسی ملی
۵۸۰۴۲۵۳	:	

مراکز فروش: انقلاب، خیابان وحید نظری، بین دانشگاه و ابوریحان، پلاک ۳۶، واحد ۱، تلفن: ۶۶۹۷۴۵۶۱
میدان امام حسین، خ دماوند، جنب دانشگاه آزاد، پلاک ۱۲۳۸، تلفن: ۳۳۳۲۷۲۴۱
پل گیشا، دانشکده علوم اجتماعی، تلفن: ۶۱۱۷۹۵۲

فهرست مطالب

۱.....	مقدمه مترجمان
۵.....	مقدمه: چه نیازی به نظریه پردازی و ما می توانید آن را یاد بگیرید؟
۱۳.....	بخش اول: چگونه نظریه سازیم؟
۱۵.....	فصل اول: از نو شروع کنید
۱۶.....	مسائل مربوط به نظریه اجتماعی امروز
۱۸.....	نظریه در مقابل نظریه پردازی
۱۹.....	بستر اکتشاف و بستر حجت آوری (توجیه)
۲۰.....	نظریه سازی عملی است
۲۳.....	نظریه سازی در رشته های مختلف
۲۴.....	نظریه سازی به عنوان یک شیوه متفاوت فکر کردن
۲۶.....	پیش مطالعه و مراحل آن
۳۱.....	فصل دوم: مشاهده اجتماعی
۳۳.....	برگشت به استفاده از نظریه در جامعه شناسی آمریکا
۳۸.....	انتخاب یک موضوع برای مشاهده کردن
۴۱.....	توصیف و مشاهده
۴۳.....	کار میدانی و مشاهده
۴۵.....	آمار و مشاهده

۴۹	نقش مطالعات اولیه علم اجتماعی و نظریه
۵۳	فصل سوم: نام‌گذاری، مفهوم و گونه‌شناسی
۵۶	نام‌گذاری
۵۹	مفهوم
۷۵	گونه‌شناسی
۷۹	فصل چهارم: قیاس، استعاره و الگو
۸۱	قیاس
۸۷	استعاره
۸۹	الگو
۹۵	فصل پنجم: ارائه بحث تبیین
۹۷	قیاس ظنی در شکل‌های مختلف
۱۰۳	انواع متعدد تبیین و شیوه‌های استعاره
۱۰۴	آزمایش، مقایسه و خلاف واقع
۱۱۰	معنا، آمار و ساز و کارهای اجتماعی
۱۱۴	مدل‌ها و توضیحات دیگر
۱۱۹	بخش دوم: آماده شدن برای نظریه‌پردازی
۱۲۱	فصل ششم: اکتشاف
۱۲۲	اهمیت اکتشاف در نظریه‌سازی
۱۲۳	یک اکتشاف مدرن
۱۲۷	اکتشاف علم اجتماعی
۱۳۴	اکتشافات به عنوان میانبرها
۱۳۷	قواعد اکتشاف خودتان را توسعه دهید!
۱۳۹	فصل هفتم: تمرینات عملی
۱۴۰	چند تمرین موجود
۱۴۳	تمرینات نظریه‌سازی برای کلاس‌های کوچکی از دانشجویان
۱۴۸	تمرینات نظریه‌سازی برای کلاس‌های بزرگی از دانشجویان
۱۵۱	نیاز به تمرینات جدید در نظریه‌پردازی
۱۵۴	نقش معلم

۱۵۹.....	فصل هشتم: نقش نظریه.....
۱۶۰.....	درباره نظریه اجتماعی چه چیزی باید بدانیم؟.....
۱۶۹.....	مفروضات، اصول و لواها.....
۱۷۱.....	درباره چگونگی یادگیری نظریه بیشتر بدانیم.....
۱۷۴.....	سنت نظریه و سنت نظریه‌پردازی.....
۱۷۷.....	فصل نهم: تخیل و هنر.....
۱۷۹.....	تخیل چیست؟.....
۱۸۳.....	بیشتر..... تخیل خود را چگونه پرورش دهیم؟.....
۱۸۷.....	خیال‌پردازی.....
۱۸۹.....	هنر و نظریه‌پردازی.....
۱۹۱.....	سبک نوشتن.....
۱۹۹.....	فصل دهم: خلاصه و پرسش‌های دیگر.....
۲۰۰.....	خلاصه رویکرد نظریه‌سازی حلاق.....
۲۰۴.....	مجدداً تأکید می‌کنم: نظریه‌سازی، آموختن یاد گرفت.....
۲۰۶.....	پژوهش تجربی درباره نظریه‌پردازی.....
۲۰۷.....	نظریه‌سازی و طرح تحقیق.....
۲۱۰.....	نظریه‌سازی و پیش‌فرض‌های سیاسی - اخلاقی.....
۲۱۲.....	بعد هنجاری.....
۲۱۴.....	نقش اجتماع.....
۲۱۷.....	ضمیمه: چگونه مانند چارلز ساندروز پیرس نظریه‌سازی کنیم؟.....
۲۱۸.....	یک زندگی دشوار.....
۲۲۲.....	مرحله اول در تحقیق: قیاس ظنی.....
۲۲۵.....	مرحله دوم و سوم در تحقیق: قیاس و استقراء.....
۲۲۶.....	تعلیم و تربیت پیرس و نکات عملی برای مهارت یافتن در قیاس ظنی.....
۲۳۰.....	نتیجه‌گیری.....
۲۳۳.....	پیشنهاد برای مطالعه بیشتر.....
۲۳۵.....	منابع.....

مقدمه مترجمان

برای ارائه علم اجتماعی خوب، به سه چیز نیاز داریم: داده‌های تجربی محکم، به کارگیری ماهرانه روش‌ها و محدودی نظریه‌پردازی. دانشمندان اجتماعی امروزه برای به کاربندی دو مورد خوب، آموزش و بینند ولی درباره به کارگیری سومی با مشکل روبرو هستند. این کتاب تلاشی است برای رسانی از این مشکل و عمدتاً این کار از طریق تمرکز بر چگونگی نظریه‌سازی به شیوه عملی انجام می‌گیرد.

نظریه اجتماعی مجموعه‌ای از افکار معتقد به این است که درباره جهان اجتماعی، شناخت فشرده، قاعده‌مند و سازمان‌یافته ارائه می‌دهد. در فرایند انجام کار علمی نظریه همانند یک چراغ عمل می‌کند و بر ابعاد پدیده مورد مطالعه، نور می‌افکند و از این‌رو محقق می‌تواند با بینش بهتری به توضیح و تبیین آن بپردازد. اگر بپذیریم که کارکرد اصلی نظریه اجتماعی نور افکندن در مسیر پژوهش علمی است و بسان یک چراغ عمل می‌کند، آنگاه این سؤالات برای خواننده نکته‌بین مطرح می‌شود که این نظریه اجتماعی چگونه ساخته می‌شود؟ فنون وترفندهای ساخت نظریه اجتماعی کدامند؟ چگونه می‌توان فنون و رویه‌های تولید نظریه اجتماعی را فرا گرفت و به دیگران نیز آموزش داد؟

کتاب «هنر نظریه‌پردازی اجتماعی» توسط جامعه‌شناس «ریچارد سوئد برگ» به زیور طبع آراسته شده است و مؤلف تأکید دارد که نظریه‌سازی یک مهارت است که می‌توان آن را فرا گرفت و به دیگران نیز آموزش داد. نظریه‌سازی را می‌توان به دوچرخه سواری یا شنا کردن تشبیه کرد، دو فعالیتی که فقط از راه خواندن نمی‌توان آنها را یاد گرفت. نوعی از نظریه‌پردازی که در این کتاب پیشنهاد شده «رویکرد نظریه‌سازی خلاق» است و فقط در علوم اجتماعی قابل اجراست.

ویژگی اصلی و اول این رویکرد آن است که یک فضای مجزا باید به نظریه‌سازی در روند تحقیق اختصاص یابد. نویسنده استدلال می‌کند که برای نظریه‌سازی باید با یک فضای کافی نه تنها در مرحله اولیه مشاهدات بلکه برای مراحل یا رویه‌های بعدی مورد نیاز در نظریه‌سازی اختصاص داده شود.

ویژگی دوم متمایز رویکرد نظریه‌سازی خلاق این است که نشان دهنده یک تلاش عمدی برای تغییر تمرکز اصلی از نظریه به نظریه‌پردازی است. علوم اجتماعی در حال حاضر مورد نظریه بسیار صحبت می‌کند، اما در مورد نظریه‌پردازی کمتر. در حالی که این دو به وضوح متعلق به همدیگرند، موضع مؤلف این است که نظریه‌سازی را باید بر نظریه اولویت و ترجیح داد. دلیلش ساده است: نظریه‌پردازی جایی است که نظریه تولید می‌شود. نظریه محصول نهایی نظریه‌سازی است و نظریه‌سازی همان چیزی است که جلوتر از فرمول‌بندی نهایی یک نظریه تمام می‌گیرد، ابتدا نظریه ساخته می‌شود و سپس به دیگران ارائه می‌گردد. نظریه‌سازی چیزی است که تولد و زندگی را به نظریه می‌دهد.

سومین ویژگی متمایز روکرد نظریه‌سازی خلاق این است که نظریه‌سازی بر تعدادی از انواع تفکر، احساس و چیزهایی که در حال حاضر در علوم شناختی مورد مطالعه قرار می‌گیرند، استوار است. در حالی که استدلال از نوع سنتی، برای نظریه‌پردازی امری اساسی است، همچنین نقل قول‌ها، خیال‌پردازی، حدس‌زدن امیدوار بود، ظن و گمان، استفاده از تداعی‌های آزاد، شهود و تخیل و خیلی چیزهای دیگر در نظریه‌سازی حضور دارند.

ویژگی چهارم متمایز رویکرد نظریه‌سازی خلاق این است که نظریه یک فعالیت عملی است. این ایده کاملاً رایج است، اما در عمل کم تحقیق یافته است. نوعی از دانش که ما برای نظریه‌سازی نیاز داریم، نیز یک ماهیت عملی دارد. آنچه که ما اکنون نیاز داریم راهنمایی عملی برای چگونگی نظریه‌سازی است و در علوم اجتماعی این نیاز خیلی کم‌تر بررسی قرار گرفته است. همچنین، ما بسیار نیاز به یادگیری نحوه تدریس نظریه و نحوه تمرین عملی برای استفاده از آن را داریم. این تأکید بر نیاز به دانش عملی یک دلیل دارد و دلیل آنکه عنوان این کتاب به هنر نظریه‌پردازی اشاره دارد. هنر باید در معنای قدیمی خود که در برگزیده مهارت عملی در انجام کاری است فهمیده شود.

ویژگی پنجم رویکرد نظریه‌سازی خلاق که از آن مؤلف حمایت می‌کند، مربوط به این واقعیت است که این یک نوع نظریه‌پردازی اجتماعی است. نویسنده پیشنهاد می‌کند برای اینکه یک نظریه‌پرداز خوب باشید ابتدا باید «چشم جامعه‌شناختی» را توسعه دهید. این نوعی

از دانش عمیق را نشان می‌دهد. دوم، شما باید یک زرادخانه مفاهیم، مکانیزم‌ها و نظریه‌ها را در اختیار داشته باشید. نیازی نیست اینها عمیقاً در توانایی دیدن چیزها از منظر اجتماعی جذب شوند. کافی است که بتوانید به آنها دسترسی پیدا کنید، اما به آنها نیاز دارید. در اینجا داشتن دانش عمیق مد نظر نیست بلکه آشنایی با اینها کفایت می‌کند.

ویژگی ششم رویکرد نظریه‌سازی خلاق این است که نظریه‌سازی نه تنها باید در طول مطالعه اصلی بلکه به صورت خلاقانه آنچه را که «پیش مطالعه» می‌نامیم نیز انجام بگیرد. این مسئله در حال حاضر بخشی از روند تحقیق نیست، اما نویسنده پیشنهاد می‌کند که این باید باشد.

مترجمان کتاب حاضر با اشراف بر این نکته که متأسفانه در اکثر مقاطع تحصیلی آموزش عالی از نظریه‌های اجتماعی تولید شده توسط دیگران استفاده به عمل می‌آید و چندان توجهی به نظریه‌سازی (نظریه‌پردازی) صورت نمی‌گیرد و نوعی حلقه مفقوده در فرایند تدریس و پژوهش وجود دارد، به ترجمه کتاب حاضر مبادرت ورزیده‌اند و بر این باورند که نظریه‌سازی فرایند جرح و تعدیل، دگرگونی و افزودن و گاه، به کنار نهادن و دوباره آغاز کردن است. فرایند نظریه‌امری، با اومانی می‌شود و هرگز نمی‌توان با تدوین نظریه‌ای کار را تمام تلقی کرد زیرا هر نظریه جدیدی ترسین کننده جدیدی را می‌گشاید و نگاهی نو عرضه می‌دارد. همچنین امیدوارند با ترجمه و انتشار چنین آثاری بتوانند گامی مهم در مسیر تولید علوم اجتماعی بومی بردارند.

در پایان مطالعه این کتاب را به همه دانشجویان و استادان حوزه وسیع علوم اجتماعی پیشنهاد می‌کنیم و انتظار داریم که با راهنمایی‌های مفید خود در این مسیر یاریگر ما باشند.